

Hayat

*Hoyata, daima hayata.. dünyaya
daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt VI. 15 Ağustos 1929. Sayı : 137

Musahabe

Edebiyat tedrisatında halli güç mesele.

Liselerde niçin edebiyat okutuyoruz? Bediî zevk vermek, temiz lisan öğretmek, muhtelif asırların düşünce ve duygu tarzlarını anlatmak için değil mi? Bizim eski edebiyatımızı okutmakla bu maksatların hiç birini temin edemezsiniz. Eski eserlerin dar çerçeveleri içinde gençlerin bediî zevkini artıracak parçalar bulmak çok güçtür. Bulduğumuz ve bulacağımız parçalar da his ve fikir sahasının yalnız bir kısmına aittir. Divan edebiyatı, ve tanzimattan sonraki yazırlarla, hatta "Edebiyatı Cedide", nin vücuda getirdiği eserlerle hiç bir zaman temiz lisan mefhumunu veremezsiniz. Bilâkis bunlardan ekserisini gençlere nümune olarak göstereceğiniz zaman derhal onlara böyle yazmamaların da ihtara mecbursunuz. Her muallim Füzuli'nin bu parçası çok güzel, fakat sen böyle yazmayacaksın; Fikret'in bu parçası çok güzel fakat sen bu kelimeleri kullanmayacaksın, Halit Ziya Bey roman ve hikâyecilikte bir devir açmıştır amma sen ona lisan için bir nümune olarak bakmıyacak, bilâkis bunu fena bir lisan addedeceksin.. demek zarureti karşındadır. Diğer taraftan bir muallim edebiyatımızın muhtelif devirlerdeki fikir ve tehassüs tarzlarını öğretmeğe çalışırken bu his ve fikirlere insanî olanlara, bugün için bize kuvvet verebilecek olan parçalara ne kadar nadir olarak tesadüf eder.

Bu vaziyet karşısında edebiyat tedrisatı maalesef bizim mekteplerimizde cazibesini kaybediyor. Liselerde edebiyat derslerinde ne okutacağımızı tayin bile güç oluyor. Bir aralık bu dersler muntazaman bir edebiyat tarihi haline gelmişti. Bunun şüphe yok ki bir faydası oldu. Türk lisan ve edebiyatını tetkiki kabil olan ilk menşesine kadar çıkarak geçirdiği tekâmül hakkında talebeye bir fikir veriyordu. Fakat edebiyat tedrisatı buna munhasır olduğu müddetçe bu gün için gençlere kuvvet veren, bediî zevkini arttıran bir ders olmaktan çıkıyor, tarih dersinin bir zeyli kalıyordu. Halbuki liselerde edebiyat dersi yalnız bunun için vazedilmemiştir, yalnız tarih dersinin bir zeyli olarak kalmamalıdır.

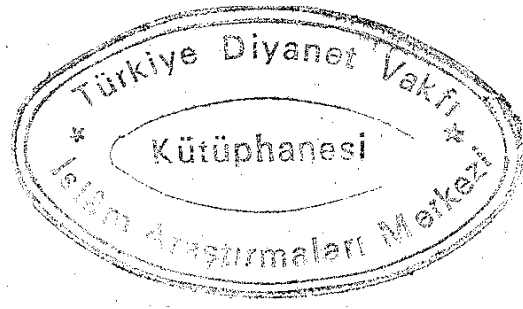
Böyle yapmazsanız ne okutacaksınız? Maziden kalan eserleri iyice tarayınız. Bunlar içinde temiz lisan için nümune olan, bugün için kıymeti bulunan millî ve insanî hisleri ihtiva eyleyen ne kadar az eser bulursunuz. Geniş ve hakikaten edebî kıymeti haiz parçalar da kullanılan lisan itibarıyla

okadar eskimiştir ki bunun hakikî mahiyetine bugünün ve yarının gençleri çok zorlukla nüfuz edebileceklerdir. Denebilir ki bu kıymetli parçalar lisanları yüzünden ölü hal almışlar veya başka bir dilin edebî parçası şekline düşmüşlerdir.

O halde bugün elimizde ne kalıyor? Halk şiirlerinin çok mahdut eserleri, bugünün şiir ve nesirlerinden çok az parça... işte edebiyat muallimlerinin elinde talebeye bediî zevk verecek, hiç olmazsa bugün için lisan nümunesi olacak vasıta. Bununla ne yapılabilir?

Kim ne derse desin, hiç şüphe edilemez ki Abdülhak Hamit beyefendinin eserlerinin bir kısmında büyük insanî kıymet vardır. Bütün his köşelerini kavrayan tenviu ve genişlik mevcuttur. Bu itibarla ondan sonra gelen şairlerin hiç biri bu mertebeye yükselememiştir. Fakat ne yazık ki lisanın çok seri tekâmülü yüzünden bu eserler de eskiyor, hatta eskimiştir. Arapça ve Farsî kelimelerle dolu yazılar karşısında kayıtsız kalan gençler bunların güzelliğini anlayabilmek için tercüme edilmeleri iktiza eder. O vakit hiç bir zevki kalmıyor. Hiç bir memlekette henüz yaşayan bir şairin lisanının bu kadar eskidiği vaki midir?

İşte bu vaziyet liselerin türkçe ve

Kurtuluş sırları: 1**Gazi'nin gizli ordusu**

Macuncu ne yaptıklarını söyledi: "Bunlar askerlerdir. Bu zabittir. Ben de kumandanlarıyım. Bu iş galiba uzun sürecek. Gaziye ordu hazırlayacağım.."

Kuvvedli, zayıf göğsünün sağ tarafında bir istiklâl madalyası taşıyan bu kuvvetli, zayıf kadını tanıyınız.

Onun adı Zehra abladır ve Bursa'daki "Bizim mektep" i yoktan var etmiştir.

Özü gözü ateşli bir nesil yetiştiren "Bizim mektep,, in bu kuvvetli zayıf sahibi millî mücadele tarihinin bir faslıdır.

Şu kısa hakikat hikâyesini o fasıldan seçtim:

İşgal ve izmihlâl senelerinde "Bizim mektep,, millî mücadeleçilerin bir gizli yuvası idi. Ankar'dakinin bu gizli zaviyesinde adressiz, etiketsiz, mütevazı insanlar vatan için, istiklâl için sessiz sedasız çalışırlardı.

İşgal ve izmihlâl senelerinde Bursa, en kara bahıtlı şehirlerimizin en kap kara bahıtlı şehiri idi; Düşmanın en zalimi oraya düştüğü ve düşm nla çalışanların en haini oraya üstüğü için...

Bizim mektepte toplanan atsızlar bu sebepten çok ihtiyatlı davranıyorlardı.

Toplanma olsun olmasın mektebin sokak kapısı önünde daimî bir gözcü bulunurdu. Bir gözcü ve haberci ki dünyanın en ince ve zeki tecessüsünü şüphelendirmezdi.

Sabah karanlığından akşam karanlığına kadar kapının önünde bekleyen bu adamda, Allahın yüzünü görmeği bekleyen vecitli müminlerden daha kuvvetli bir iman vardı.

Bu, bir macuncu idi...

Mektep çocuklarını macun satmakla geçinen özü tatlı bir macuncu..

Canlı cansız, bin bir padişahın

bir araya gelipte eline su dökemiycekleri bir macuncu parçası...

Bu macuncu istiklâlin bir madalyası olacağını bilmediği için istiklâlin kendisini düşünür ve isterdi. Bunun için kanlı çorbada bir çiçek gönül tuzu bulundurmamak kastile atsızlar yuvasına gözçülük ederdi.

Zehra abla bir gün işini bitirmişti. Azada vakit vardı. Üst kattaki sınıflarda çocukları göremeyince:

— Alt kata inmişlerdir.

dedi, indi. Fakat alt kattakiler de ortada yoktu.

— Bahçeye çıkmışlardır.

dedi, pencereden baktı. Bahçeyi de bom boş görünce bütün kuvvetli, zayıf vücudunu bir ürperme kapladı.

Bir yığın çocuğun bu esrarlı kayboluşu bir yığın mes'uliyeti içine sindiren müdürü şaşırttı. İhtimallerin, endişelerin, ürpertişlerin her çeşidi benliğine doldu, beyni uğulduadı.

Sokak kapısına koştu.

Kapı sıkı fıkı kapanmıştı.

Açıp dışarıya baktı. Bir kupa ana baba yavrusunun ne olduklarını macuncuya soracaktı. Fakat ilk defa, macuncu yerinde yoktu. Macuncu da sır olmuştu...

Elini alına ve sırtını duvara dayadı. Bebeklerini ateşli gözlerinin önünde kıvrılan, titreyen, oynak bir alaca karanlık peyda olmuştu.

Kız bebekler, Erkek bebekler ve bebek kadar saf koca macuncu nereye sır olmuştu?

O sırada ayaklarının altından gelen bir pıtırıtı işitti.

Fıs kosa, ihtiraza, ihtiyata, sırta benzeyen bir pıtırıtı...

— Bodrumda bir şeyler var.

dedi ve mütedehhis bir hamle ile kendini merdivenlere attı. Bodruma indi. kapısını itince loş, örümcekli, küflü bodrumun içinde şunu gördü: Kız, erkek bütün çocuklar ikişer olmuş, başlarında bir ince yapılı erkek çocuk ve karşılarında bir resul kadar ciddî yüzlu macuncu!

— Ne yapıyorsunuz burada?..

Macuncu baş kumandanına izahat veren bir zabıt sükun ve ciddiyeti ile yaptıklarını söyledi:

— Bunlar askerlerdir. Bu zabitle ridir. Ben kumanda larıyım. Münferit nefer talimini öğretiyorum. Siperleri tarif ediyorum. Silâh kullanmasını söylüyorum. Endaht hakkında malûmat veriyorum.. ve macuncunun ateş görmüş gözlerinde yeni bir ateş parladı ve sesinde masum bir ahenk titredi:

— Çok rica ederim, bana her gün bir saat izin ver, bunlara bildik l rimi öğreteyim.

— Burada mı?

— Açıkta kabil değil ki!

— Peki ama, maksadın ne?

— Bu iş galiba uzun sürecek. Gaziye burada ordu hazırlayacağım!

* *

O günden sonra Gazinin bodrumdaki ordusu macuncunun kumandasında talimlerine devam etti.

Ta, Zehra ablayı zincire vurup sürdükleri güne kadar...

Bu gün onlardan bir kaç Harbiye bir kaç Bahriye mekteklerindedir ve bir çoğu da köylerde karargâh kuran İrf n ordusunun zabıtlığını yapıyorlar.

Halâs] gününden sonra atsızların macuncusunu gören olmadı.

Hakikatin bu hikâyesini ben not halinde yazdım. Tarihini benden sonra gelecek nesiller yazsın.

Aka Gündüz